

A B C D E F G H I J K L M N O P R S T U V X Y Z

Nr

3342

1. Obiekt

BUDYNEK KUŹNI w ZESPOLE DWORCA KOLEJOWEGO STACJI
KARCZMISKA NAJĘCZOWSKIEJ KOLEI DOJAZDOWEJ

2. Czas powstania

1928 (?)

3. Miejscowość

KARCZMISKA PIERWSZE

4. Adres

Karczmiska 77
p-ta 24-310 Karczmiska
nr hip. [redacted] działka nr 2659

5. Przynależność administracyjna

lubelskie
województwo
opolski Karczmiska
nowiat omnia

6. Poprzednie nazwy miejscowości

b/z

7. Przynależność administracyjna przed II 1999

województwo lubelskie
gm. Karczmiska

8. Właściciel i jego adres

Starostwo Powiatowe w Opolu
Lubelskim ul. Lubelska 4
24-300 Opole Lubelskie

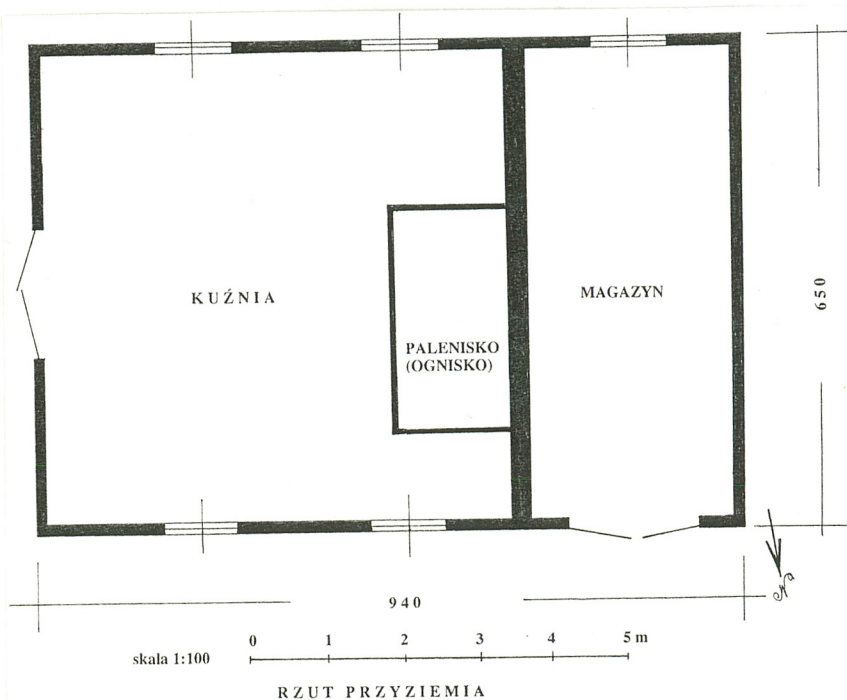
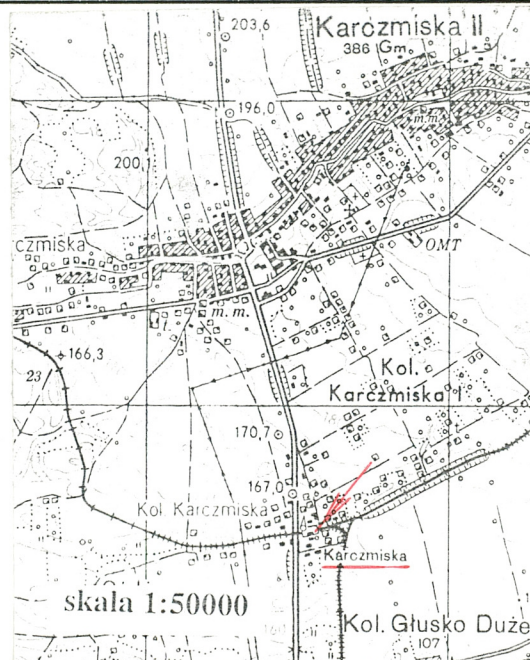
9. Użytkownik i jego adres

Sekcja Kolei Dojazdowych
Karczmiska p-ta 24-310 Karczmiska
(por. rubr. nr 12)

10. Rejestr zabytków

A/10 28.12.2001 r.

Nr.....data.....

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

Pionierem inwestycji kolejowych w rejonie Karczmisk, Szczekarkowa i Wrzelowa był Jan Kleniewski, właściciel ziemski, ceniony działacz gospodarczy i społeczny. W 1893

(1894 ?) r. zorganizował na gruntach Szczekarkowa cukrownię "Zagłoba"; Zagłoba - herb Kleniewskich. Cukrownię połączył wąskotorową kolejką o drewnianych szynach z folwarkiem w Polanówce. W latach 1900-1912 wąskotorową siecią kolejową o żelaznych szynach połączono cukrownię z innymi folwarkami i wsiami (wagoniki o ładowności 3,5-8 ton ciągnęły konie lub parowozy). Zniszczone wojną drogi żelazne - z mostami, wiaduktami i rozjazdami - odbudowali i rozbudowali w 1916 r. Austriacy. Po wojnie wąskotorową sieć kolejową przejęły Polskie Koleje Państwowe i rozbudowały ją w związku z potrzebami ruchu pasażerskiego oraz inwestycjami COP (Poniatowa). W 1939 r. kolejka otrzymała nazwę "Nałęczowska Kolej Dojazdowa". W czasie II wojny światowej i po wojnie część linii zniszczono i rozebrano. Najintensywniej, w oparciu o tabor produkcji rumuńskiej, wykorzystywano NKD w latach osiemdziesiątych XX stulecia. W 2001 r. kolej przestała funkcjonować - poza ruchem turystycznym w węźle Karczmiska. Sieć torów z infrastrukturą i zapleczem technicznym przejął starosta opolski - obecny właściciel; dzierżawi - Stowarzyszenie Kolejowych Przewozów Lokalnych w Kaliszu, Sekcja Kolei Dojazdowych Karczmiska.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacja, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

SYTUACJA. Zespół dworca kolejowego NKD stacji Karczmiska usytuowany na równinnych gruntach rolnych południowej części Karczmisk Pierwszych, graniczących z gruntami rolnymi wsi Głusko; przy szosie klasy wojewódzkiej Opole Lubelskie- Kazimierz Dolny. W obrębie gruntów należących do Karczmisk do Kolei należy 8 ha placów, torowisk, przejazdów itp. Założenie dworcowe rozplanowane równoleżnikowo, zgodnie z osią przebiegu traktu kolejowego. Perony wyłożone betonowymi płytami. Rampa towarowa w formie ziemnego nasypu wzmocniona betonem. Place w obrębie budynków kolejowych wybetonowane, w części z asfaltowym dywanikiem, lub betonowymi płytami. Przejazd czterotorowy zabezpieczony zwodzonymi zaporami ("drugi ryglujące przejazd" - nomenklatura kolejowa; pospol. - "szlaban"). Obiekty rejestrowe w obrębie dworca: 1. budynek administracyjny; 2. budynek mieszkalny; 3. lokomotywnia; 4. dworzec; 5. magazyn i dokumentowana kuźnia. Budynek kuźni usytuowany bezpośrednio (w odległości ok. 5 m) przy dokumentowanej starej lokomotywni, zwrócony do niej frontem. Obiekty nierejestrowe: murowana kapliczka, budynek administracyjny murowany, późniejsze lokomotywownie, wieża ciśnienia, rampa, blok mieszkalny, rozjazdy, budynki gospodarcze. Od strony południowej na terenie zespołu ogród warzywny, drzewa owocowe i krzewy. Obok dworca dąb o średnicy ok. 100 cm, młode lipy i świerki.

MATERIAŁ I KONSTRUKCJA. Ściany zewnętrzne konstrukcji szkieletowej. Szkielet drewniany. System słupowo-ramowy usztywniony przyoczepowo drewnianymi zastrzałami i poziomą belką. Przęsła wypełnione wątkiem z palonej cegły. Ściana działowa murowana z palonej cegły, dwustronnie tynkowana i malowana wewnętrzną farbą emulsyjną. Ściana zachodnia potynkowana zaprawą piaskowo-wapienną z dodatkiem cementu portlandzkiego. Posadzka betonowa. Wieżba dachowa drewniana, konstrukcji krokwiowo-jętkowej. Ciężar krokwi, szalunku krokwiowego i pokrycia oparty na murlatach ścian zewnętrznych. Ustrój usztywniają kleszczowe jętki. Wywietrznik drewniany. Dach pokryty papą. Stolarka drzwiowa i okienna drewniana. Palenisko dwuogniskowe, murowane, z dwoma przewodami dymnymi idącymi do komina. Komin murowany, ceglany. Urządzenia suszące piasek murowano - żeliwno - stalowe.

RZUT (zabytek przekształcony - zmniejszony). Budynek założony na planie prostokąta z wydzielonym warsztatem kowalskim (kuźnia właściwa) i magazynkiem z urządzeniami do suszenia piasku.

BRYŁA (przekształcona). Budynek jednokondygnacyjny, bez podpiwniczenia, przykryty czteropłociowym płaskim dachem. W przestrzeni dachowej dominuje wysoko wyprowadzony prostokątny, ceglany komin.

ELEWACJE jednokondygnacyjne. Frontowa (płn.) i tylna - trójosiowe, wschodnia jednoosiowa, zachodnia bez podziałów. Ściany nietynkowane (prócz zachodniej), z widocznymi ramami drewnianego szkieletu i ceglany wypełnieniem. Wrota w ścianie wschodniej klepkowe, z nadświetlem; drzwi do magazynu zabezpieczone od zewnątrz stalową blachą. W otworach okiennych dwuskrzydłowe ramy z trójkwaterowym podziałem każda.

14. Kubatura

210 m³

15. Powierzchnia użytkowa

60 m²

16. Przeznaczenie pierwotne

budynek kuźni

17. Użytkowanie obecne

magazynek kolejowy

18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja

Budynek dokumentowanej kuźni wg pierwotnego stanu był ponad dwukrotnie większy niż obecnie. Od strony zachodniej po 1980 roku rozebrano część mieszkalną. Ścianę zachodnią - pierwotnie działową - obecnie zewnętrzną potynkowano. Od 2001 r. budynek zabezpieczono i wyłączono w zasadzie z użytkowania.

19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie, instalacje)

Stan zachowania (część nierozebrana) ogólnie dobry. Budynek nie wymaga remontu interwencyjnego. Podmurówka - stan dobry; ściany zewnętrzne i wewnętrzna - stan dobry; więźba dachowa - stan dobry; pokrycie dachu - stan dobry; instalacje - stan dobry; wyposażenie - zdekompletowane.

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Księga - Ewidencja środków trwałych. Miejsce przechowywania: Stacja Karczmiska, Sekcja Kolei Dojazdowych, tel. (0-81) 828-70-18, adres por. rubr. nr 9.

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst Bronisław Seniuk XII. 2003 r.

plany, rysunki Bronisław Seniuk XII. 2003 r.

zdjęcia fot. Bronisław Seniuk XII. 2003 r.

miejsce przechowywania negatywów Archiwum Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Lublinie.

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

22. Bibliografia

Julita Guryniuk, Jan Kleniewski - ziemianin, przemysłowiec, społecznik, (w:) Ziemiaństwo na Lubelszczyźnie, Kozłówka 2001, s. 223-229.

Ankieta informacyjna dla zabytku techniki, opr. J. Baliński 1998 r.

Zespół nie jest ujęty w spisie Zabytków Architektury i Budownictwa w Polsce, woj. lubelskie, T. 22.

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Źródła ikonograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

27. Załączniki

wkładka nr 1-2

1. Miejscowość Karczmiska Pierwsze
2. Gmina Karczmiska
3. Województwo: lubelskie

4. Obiekt (nazwa jak w karcie)
**BUDYNEK KUŹNI
 W ZESPOLE DWORCA KOLEJOWEGO
 STACJI KARCZMISKA NKD**

5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)

c.d. pkt 12, 13.

c.d. pkt. 12

Węzeł kolejowy znajdował się (w zredukowanym zakresie znajduje się nadal) w Karczmiskach i wiązał linię Wilków - Karczmiska - Nałęczów, z linią Rozalin - Opole - Poniatowa (w Rozalinie rozjazd).

Budynek dokumentowanej kuźni wg pierwotnego stanu był ponad dwukrotnie większy niż obecnie. Od strony zachodniej po 1980 roku rozebrano część mieszkalną. Funkcje użytkowe rozebranej części zmieniały się: mieszkanie, stolarnia, magazyn. Ścianę zachodnią - pierwotnie działową - obecnie zewnętrzną potynkowano. Od 2001 r. budynek zabezpieczono i wyłączono w zasadzie z użytkowania (" [kuźnia Bron. Sen.] Jest świadectwem kultury technicznej z pierwszej połowy XX w." Fragment opisu z ankiety informacyjnej dla zabytku techniki, oprac. prof. dr hab. inż. arch. Jerzy A. Baliński). Poza budynkiem kuźni w zespole dworca kolejowego stacji Karczmiska znajdują się następujące budynki wpisane do rejestru zabytków: 1. budynek administracyjny; 2. budynek mieszkalny; 3. lokomotywnia; 4. dworzec; 5. magazyn; oraz budynki i obiekty nie kwalifikujące się do wpisu rejestrowego: budynek administracyjny murowany, późniejsze lokomotywownie, wieża ciśnień, rampa, blok mieszkalny, rozjazdy, budynki gospodarcze i komórki. Na placu kolejowym, obok dworca, w 1981 r. wzniesiono murowaną kapliczkę.

Historię opracowałem na podstawie archiwalnych dokumentów aktowych, literatury przedmiotu - por. rubryki nr 21 i 22, treści uzasadnienia decyzji konserwatorskiej oraz udzielonych przez następujące osoby informacji: Tadeusz Nowaczek emerytowany naczelnik stacji Karczmiska (ur. 1923 r.), Józef Kwaśniak emerytowany dyspozytor stacji Karczmiska, Stanisław Ogonek aktualny naczelnik Sekcji Kolei Dojazdowych Karczmiska.

c.d.pkt 13

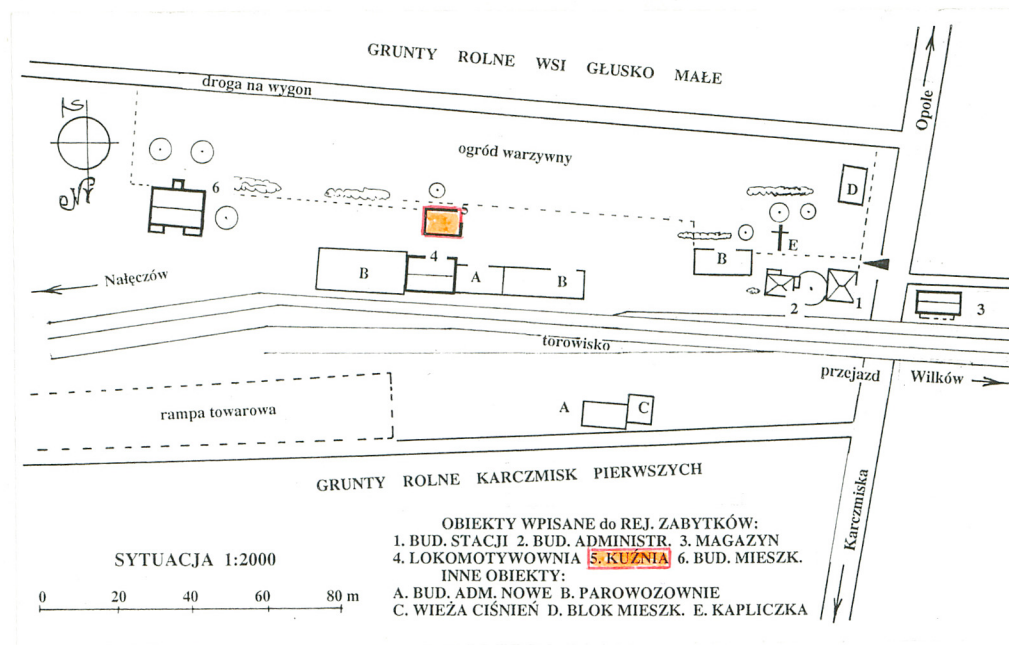
WNĘTRZA, WYPOSAŻENIE. Z pierwotnego wyposażenia zachowane:

1. dwuogniskowe palenisko, 2. urządzenie do suszenia piasku (rodzaj suszącego pieca),
3. mechaniczny wywietrznik (w części dachowej).

INSTALACJE: elektryczna (również prąd trójfazowy), wodna, odgromowa.

Wkładkę założył: Bronisław Seniuk 12.2003
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: WUOZ Lublin

1. Miejscowość Karczmiska Pierwsze
2. Gmina Karczmiska
3. Województwo: lubelskie

4. Obiekt (nazwa jak w karcie)

Budynek kuźni w zespole stacji
Karczmiska NKD

5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)

FOT. : 1. widok od płd.-wsch. 2. wnętrze - urządzenia do suszenia
piasku 3. więźba dachowa i wietrznik

1

2

3

Wkładkę założył Bronisław Seniuk XII. 2003 r.
Miejsce przechowywania negatywów WUOZ Lublin